

Begrijpend lezen: Cognitieve processen en standaards voor coherentie

Paul van den Broek

26 november 2020

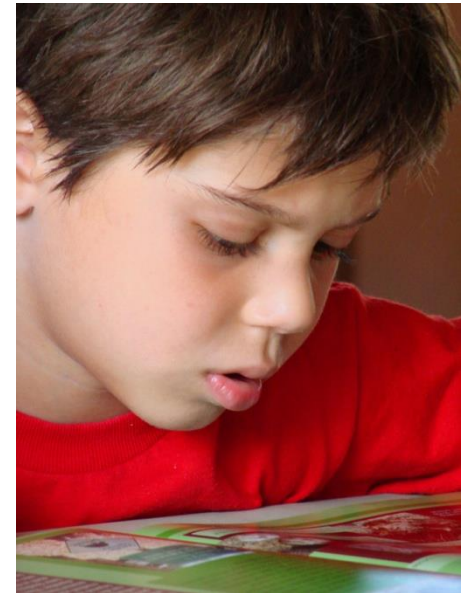
Universiteit
Leiden

Bij ons leer je de wereld kennen

Lezen en leesproblemen

1. Basisvaardigheden (letter-identificatie, fonologisch bewustzijn, etc.)

2. Begrijpend lezen, tekst
 - Wat gebeurt er in ons hoofd wanneer we begrijpend lezen?
 - Wat kan er daarbij mis gaan?
 - Wat zijn implicaties voor onderwijs?

Illustratie

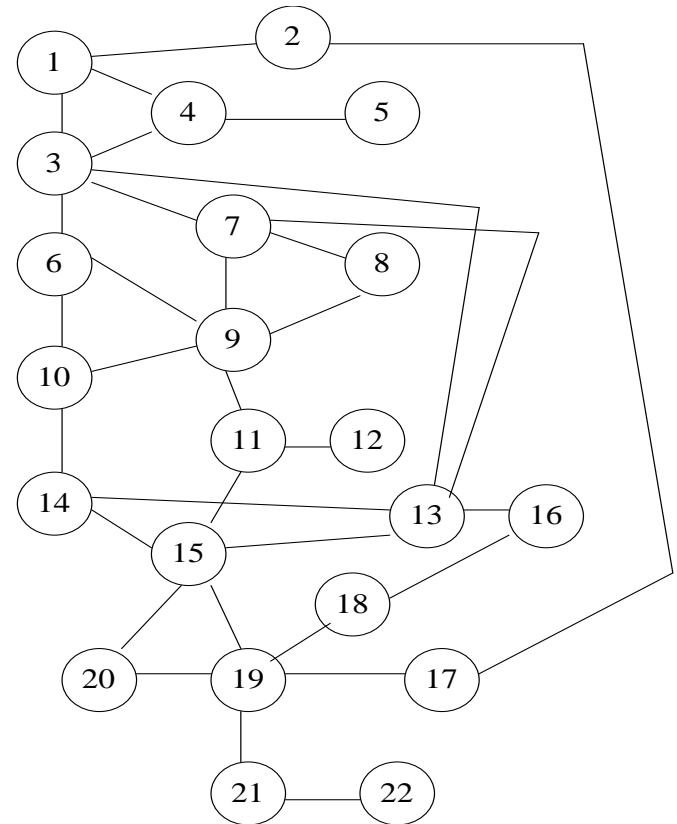
De procedure is eigenlijk heel simpel. Eerst groepeer je dingen op basis van hun samenstelling. Natuurlijk kan één stapel soms genoeg zijn, afhankelijk van hoeveel er te doen is. Als je wegens gebrek aan faciliteiten ergens anders heen moet gaan dan is dat de volgende stap, zo niet dan ben je er nu klaar voor. Het is beter niet te veel tegelijk te doen. Het is beter te weinig dan te veel te doen.

De was doen...

De procedure is eigenlijk heel simpel. Eerst groepeer je dingen op basis van hun samenstelling. Natuurlijk kan één stapel soms genoeg zijn, afhankelijk van hoeveel er te doen is. Als je wegens gebrek aan faciliteiten ergens anders heen moet gaan dan is dat de volgende stap, zo niet dan ben je er nu klaar voor. Het is beter niet te veel tegelijk te doen. Het is beter te weinig dan te veel te doen.

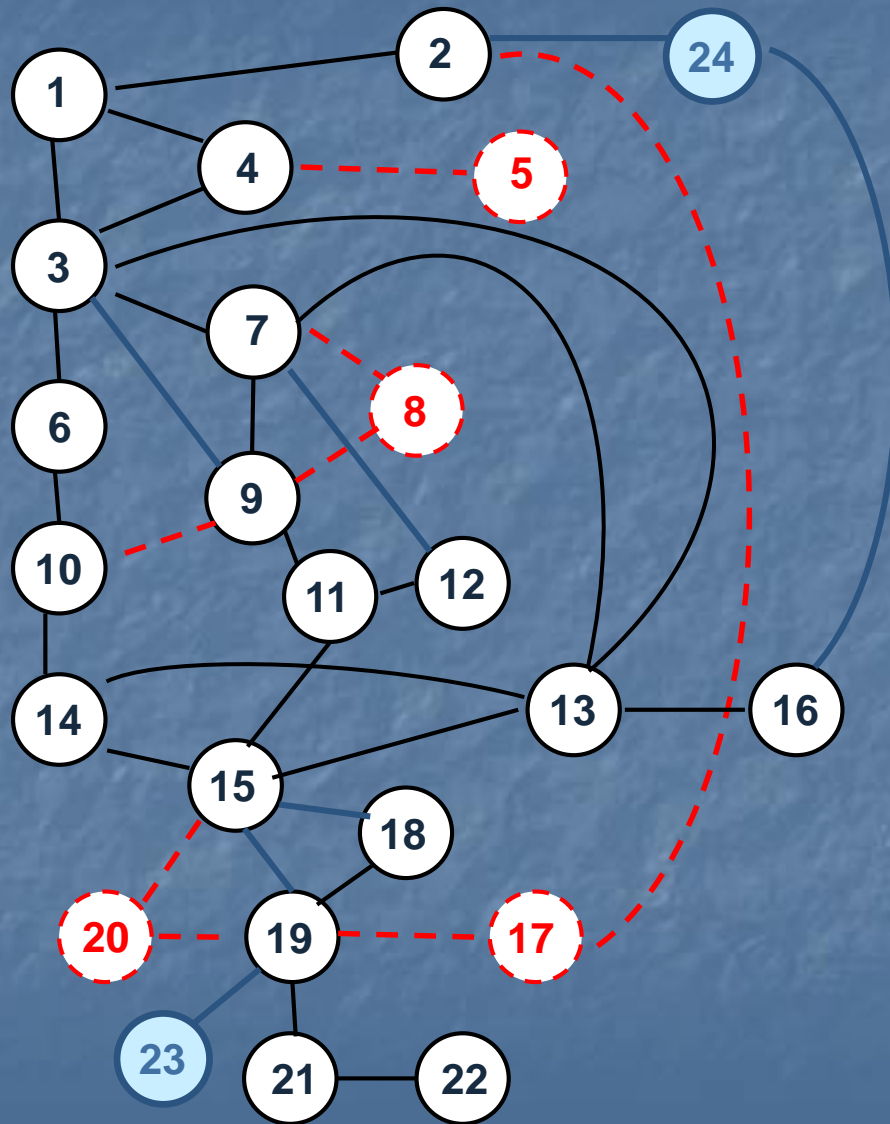
Begrijpend lezen is relaties leggen

- tussen verschillende delen van de tekst
- tussen tekst en achtergrondkennis

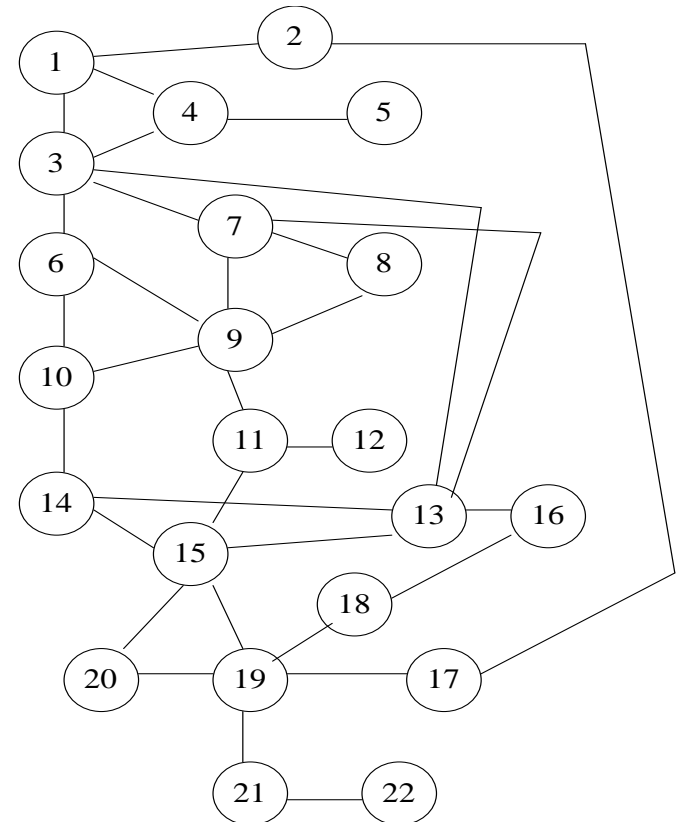
- Mentale representatie: Situatie model

Mentale representatie: Relaties

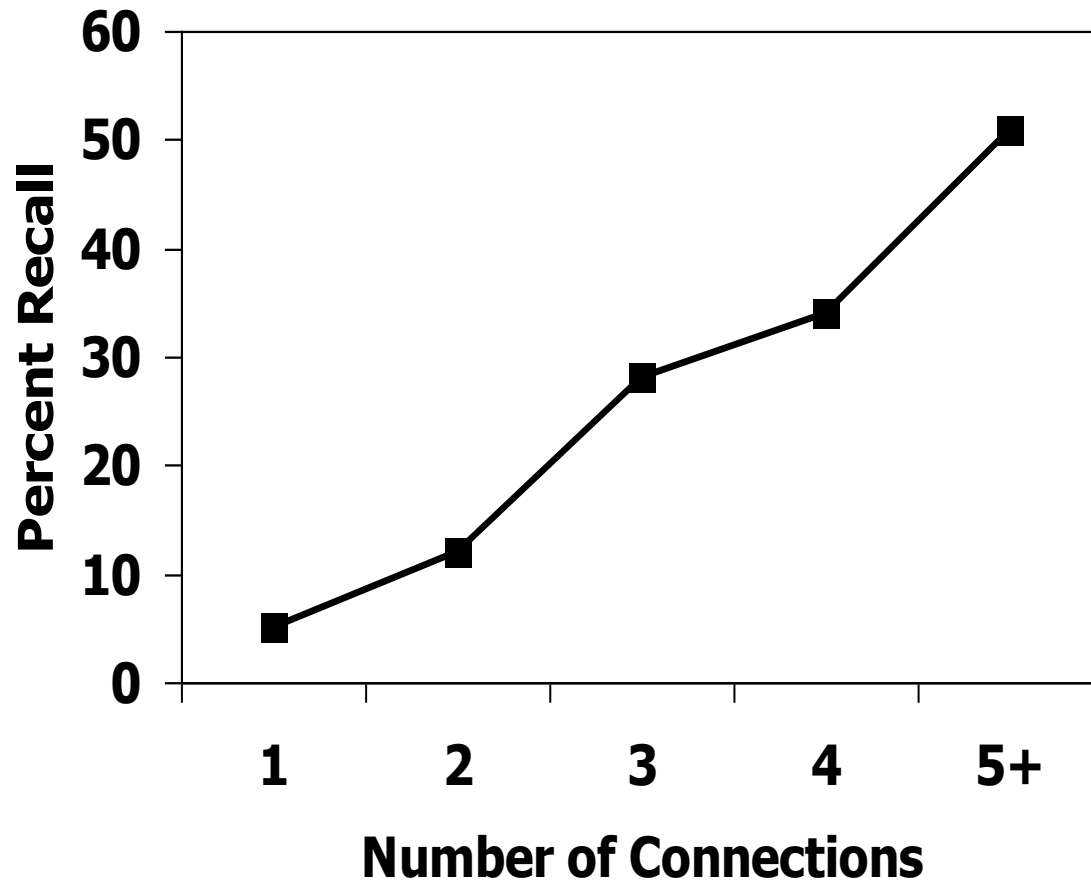
Begrijpend lezen is relaties leggen

- tussen verschillende delen van de tekst
- tussen tekst en achtergrondinformatie

- Mentale representatie: Situatie model
- Beginpunt verdiepend lezen (close reading)

Geheugen voor tekst elementen is afhankelijk van aantal relaties

Verbanden

- Causale/verklarende en referentiële verbanden, e.g.:
 - De vrouw gaf de ober 100 Euro
 - Hij kwam terug om haar het wisselgeld te geven
- Speciale leesdoelen: andere verbanden (tijd, ruimte, emotie, etc.)
- Om verbanden te leggen moet je kennis hebben:
 - De maan oefent aantrekkingskracht uit op de aarde en maakt daarmee leven op aarde mogelijk

Verbanden leggen tijdens lezen

- Lezer-geïnitieerde processen
 - Gereedschapskist van processen, strategieën
 - Verschillen tussen individuen en leeftijdsgroepen

- Standaards van coherentie: wat is genoeg 'begrip'?
 - Welke types relaties
 - Sterkte van relaties

Tekstbegrip en Onderwijs

- Begrijpend lezen is niet één vaardigheid
- Begripsmoeilijkheden vinden oorsprong in verschillende deelvaardigheden:
 - Gerichte interventies voor subgroepen/profielen van zwakke lezers
- Materialen die passen én uitdagen
 - Ontwerpen teksten
 - Selectie onderwerpen
- Diagnostiek: begripsvaardigheden als apart onderdeel van leestoetsen
 - Leestests moeten begripsvaardigheden als *apart* onderdeel hebben
- Aanleren en automatiseren van strategieën en standaarden van coherentie
 - Vroegtijdig/voorschools
 - Niet-tekstuele situaties

Dank voor de aandacht!

Universiteit
Leiden

Bij ons leer je de wereld kennen